

# Lietuvos meno kūrėjų asociacija

## Vytauto Babelio spalvų gyvybiškumas

2012-07-12

ŽURNALAS: TAUTODAILĖSMETRAŠTIS

TEMA: Lietuvos tautodailė

AUTORIUS: Jonas Rudzinskas

DATA: 2012-07

## Vytauto Babelio spalvų gyvybiškumas

**Jonas Rudzinskas**

Vytautas Babelis ne vieną dešimtį metų sukasi kūrybos verpetuose. Atrodytų, reikia sakyti – tapybos, bet apie V. Babelį reikėtų šnekėti plačiau. Vaizdai Vytautui ne tik bendravimo su visuomene priemonė, paveikslas – autoriaus filosofinės sistemos fragmentas. Kiekvienas menininkas daugiau ar mažiau iliustruoja savo mintis. V. Babelio paveiksmai nėra iliustracijos. Paveikslo atsiradimo priežastis yra mintis, kurią norėtų atskleisti žiūrovui.

Vytauto pasirinktas spalvinis diapazonas pavasariškai optimistinis. Stebėdamas eksponuojamus paveikslus ir visa, ką esu matęs dirbtuvėje (manau, kad meistras savo kūrybinėje virtuvėje kažką slepia nuo svetimų akių), vertinčiau kaip subrendusią, ieškojimų klystkeliuose nesiblaškančią raišką. Gamtos, supančios realybės pažinimas, impresionistų darbų studijavimas – svarbus kriterijus, užimantis vieną aukščiausių pozicijų tapytojo kūrybiniame kodekse. Praeito amžiaus devintajame dešimtmetyje kartu teko dalyvauti tapytojų pleneruose. Pamenu užsispyrusį „žygeivį“, ryžtingą keliautoją, beieškančią savojo ypatingojo motyvo. Mėginantį jėgas pastelės technikoje. Tuomet pasižymėjęs kaip „amžinas gamtos mokinys“, Vytautas kūryboje išliko toks ir šiandien. Tada tai buvo studijavimas kopijuojant gamtą. Pleneruose visi naudojamės proga tapyti peizažus netrukdomi buitinės kasdienybės. Gera būti laisvam, nevaržomam laiko ar užsakovų, tapyti vieną drobę kiek manai būtina. Tai Sezaniškojo tapymo metodas. Manau, Vytautas, kaip ir daugelis menininkų, apie tai skaitė A. Periušo knygoje, gal susipažino ir su rimtesne analitine literatūra apie šį tapymo būdą. Didelį vaidmenį siekiant užsibrėžtų tikslų suvaidino ir jautrios asmenybės intuicija. Nuojuota pasirenkant tikslus ir priemones. Polis Sezanus laukdavo blausaus ypatingo gamtovaizdžio apšvietimo, kurį jis vadino „le temp gris clair“, suteikiančio jam galimybę skaidyti spalvą į begalybę pustonų, spalvų, atspalvių ir „ne spalvų“. Tai tapymo būdas, leidžiantis „vytis“ gamtos nuotaikų kaitą, ją fiksuoti. Vytautas savame

spalviniame registre skaido, trupina regimą vaizdą. Jo paveikslų spalvinę struktūrą sudaro derantys, muzikalūs, harmoningi sąskambiai. Kartais paveiksluose atsiranda ir pointilistinių virpulių, bet jiems neleidžiama suviešėti. Kodėl? Todėl, kad autorius sąmoningai suvokia siekiamą tikslą: virpėjimas sukuria gyvybę pulsuojančią visumą, susidaro keistas, realybę peržengiantis, inspiruojantis ieškoti svarbesnio vidinio turinio vaizdas. Skirtingai nei Sezanas, V. Babelis permatomais paverčia ir šešėlius. Visa paveikslo erdvė suprantama ir atpažįstama, visur gyva ir jauku. Ir naktį vaizduodamas meistras išlieka savimi. Nepereina į bevardę abstrakciją. Tamsoje viskas atpažinta ir suprasta visada paliekant erdvės paslapčia. Paslaptis išleidžiama tiek, kiek deformuojama natūra. Naudodamas taiklų, gyvą, kartais šmaikštų potėpį, Vytautas stilizuoja vaizdą. Daiktų siluetai, spalvinių dėmių kontūrai sutelkiami bendram kompoziciniam sumanymui. Paveiksluose menininkas tampa kūrėju, sutvarko gamtovaizdį, parodo per savo asmeninę prizmę. Tai vienas iš postimpresionistinių, principų, esančių V. Babelio tapybos kodekse. Šiuolaikiški avangardistiniai bandymai meistriui virto paveikslų ciklu, eksponuotu Vilniuje, Lukiškių aikštės galerijoje, apie 2007 metus. Tai drąsiai sumanyti geometrinės abstrakcijos kūriniai, kuriuos pavadinčiau vizualizuota filosofija. Pasaulinėje meno istorijoje žinome ir daugiau vizualinės plastikos eksperimentų pavyzdžių, išeinančių iš filosofinių apmąstymų.

Profesionaliai vaizduodamas gamtą, Vytautas kompozicines schemas ar ritmiką išgauna medžių, kalnų, debesų ar išdidintų žiedų pagalba. Nepamenu jo kūryboje figūrinės kompozicijos. Sodo obelys savo kresnais siluetais primena susirinkusius pasišnekėti senolius. Liauni berželiai lyg besiplaikstantis jaunimėlis brandžių pušynų pakrašty. Pakrantės medžiai lyg laumės, žengiančios iš ežero. Žiemos miškelis virpa, klega lyg žmonių minia. Turbūt ir filosofinėje sąrangoje žmogus jam antraeilis. Iš tokių kriterijų išeinant sąmoningai atsiribojama nuo šiuolaikinės negatyvios informacijos srauto. Tapytojas ignoruoja šiuolaikiniame mene madingą dirbtinumą, farsą, sarkazmą, eklektiką, kičą. Jis neleidžia sau šaipytis iš žiūrovo. Štai ir dar vienas iš svarbiausių menininko kūrybos kodekso kriterijų – nuoširdumas. Tapytojas sąžiningai dėsto žiūrovui tiesas. Džiaugsmas gyvenimu yra spalvinio registro pasirinkimo pagrindas. Koloritas ir ekspresyvus komponavimas teigia optimizmą, tikėjimą būties prasmingumu. Tapytojo požiūris į urbanistinį peizažą kaip žmogaus veiklos rezultatą pasireiškė pastaraisiais metais kuriamame koliažinių fotografijų cikle „Pražydes Vilnius“. Ir čia autorius liko ištikimas sau. Tai optimistiniai, pulsuojančios gyvybės vaizdiniai, persmelkti saulės ir šviesos.

Ekspresija ir gyvybingumas kuriamas įvairiomis plastinėmis priemonėmis. Šalia kolorito, potėpio išradingai naudojamos ir linijinės kompozicijos schemas. Jos nėra primityviausi linijinės perspektyvos variantai. Pabrėžiamas horizontalių ir vertikalinių ritmas. Horizontalės ekspresyviai lankstomos, trūkčiodamos atsiranda ir išnyksta. Dažnai pagrindinė horizontalė „munkiškai“ išlenkiama lyg gaublio silueta. Kartais vertikalės sulinksta apie pagrindinį medį lyg maldoje.

Priklausomai nuo temos dramatiškumo, organizuojama paveikslo toninė architektūra. Tapytojas vengia akivaizdžių kontrastų: tamsūs ir šviesūs plotai švelniai keičia vienas kitą. Kaip jungimo priemonė naudojamas spalvos intensyvumas, potėpiai, dažo faktūra. V. Babelis yra pastozinės tapybos meistras. Jam paveikslo faktūra – svarbus ir reikalingas komponentas. Faktūrų sukuriama blikai harmoningai dera su skaidomos spalvos mirgėjimu, potėpia.

---

Lietuvių tautodailės tradicinės tapybos srityje Vytauto Babelio kūryba prasminga ir reikšminga kaip šiuolaikiškumo pavyzdys. Jame susipina lietuvių tradicinės tapybos tęstinumas su postimpresionistinės kultūros elementais.